

**Jaarverslag
Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers in
liquidatie**

2017

Inhoudsopgave

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS IN LIQUIDATIE.....	3
VERSLAG VAN VEREFFENAARS.....	9
SAMENVATTING VISITATIECOMMISSIE (VC) VOOR HET JAARVERSLAG	11
JAARREKENING.....	26
BALANS PER 31 DECEMBER 2017	27
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017	28
BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN	28
KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017.....	29
TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2017	30
OVERIGE GEGEVENS	44
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	45

Karakteristieken van het pensioenfonds in liquidatie

Profiel

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers ('het fonds'), statutair gevestigd te Haarlemmermeer is opgericht op 24 augustus 1982. De laatste statutenwijziging was op 22 mei 2014. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41223581. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement.

Tot 2015 was er sprake van een winstdelend garantie contract. Voor het verslagjaar 2015 en de vier jaar daarna was er een niet winstdelend garantiecontract afgesloten.

Wijziging status fonds

Het fonds is per 1 januari 2016 een gesloten fonds geworden waarin geen verdere pensioenopbouw plaatsvindt. De sociale partners bij Transavia hebben in overleg besloten de verdere pensioenopbouw voort te zetten in een beschikbare premieregeling, die niet door het pensioenfonds zal worden uitgevoerd.

Op 13 maart 2018 heeft het bestuur het besluit genomen om het fonds te liquideren, waarmee zij vanaf dat moment als vereffenaar optreedt. Overwegingen en consequenties vindt u onder het hoofdstuk toekomstparagraaf.

Missie, visie en strategie

Missie: Het fonds is verantwoordelijk voor het correct en effectief uitvoeren van het pensioenreglement. Daarnaast ziet het fonds voor zichzelf de taak er voor te zorgen dat de aanspraken en de ingegane pensioenen voor zover mogelijk waardevast gehouden kunnen worden.

Visie: Een behoud van winstdeling op het herverzekerd kapitaal bij Aegon is een belangrijk onderdeel om die missie te kunnen uitvoeren. Daarnaast ziet het bestuur mogelijkheden om de overige reserves in te zetten als bron van toeslagen.

Strategie: Het beleid is erop gericht om vast te stellen of de winstdeling voor de toekomst haalbaar is en in dat geval te behouden om in combinatie met het vrije vermogen een zo hoog mogelijk pensioenresultaat te behalen. Voorwaarde is dat dit mogelijk moet zijn tegen aanvaardbare kosten voor o.a. vermogensbeheer en bestuurskosten. Bij het nemen van de maatregelen zorgt het voor een evenwichtige belangenafweging. Hierbij is een intensieve afstemming en samenwerking met het verantwoordingsorgaan gewenst.

De gekozen paritaire bestuursvorm geeft de mogelijkheid van directe betrokkenheid van alle belanghebbende partijen. Door de samenwerking met de sociale partners vindt bovendien afstemming plaats over uitvoering en interpretatie van het reglement.

Organisatie

Vereffenaars (samenstelling aan het einde van het verslagjaar)

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. R. Bosma	Voorzitter	Gepensioneerden	01-07-2014	01-07-2018
Dhr. P. Marée	Penningmeester	Werkgever	13-04-1999	Uiterlijk 30-06-2022
Dhr. W. Ekhart		Werknemer	09-03-2016	01-11-2019
Dhr. J.W. Bouquet		Werknemer	01-10-2013	01-06-2021
Dhr. A.W. Gerritsma		Werkgever	01-04-2013	Uiterlijk 30-06-2022

In het jaar 2017 eindigde de bestuursperiode van de heer Bouquet. Hij stelde zich herkiesbaar en er zijn geen kandidaten aangemeld. Daarmee heeft hij voor wederom voor 4 jaar zitting in het bestuur.

Mevrouw Braam heeft per 1 februari 2017 Transavia verlaten en er is daarmee een vacature ontstaan voor een bestuurslid van werkgeverszijde. De vennootschap heeft aangegeven dat zij niet in de invulling van de vacature kan en wil voorzien omdat SPTV I.L. een gesloten fonds is en omdat er voorlopig geen geschikte opvolger voorhanden is. Wel is toegezegd dat de vennootschap zal voorzien in externe ondersteuning van het bestuur indien dat noodzakelijk is. Voorlopig wordt de rol van secretaris ingevuld door de penningmeester en voorzitter in samenwerking met het secretariaat van het fonds.

De zittingsduur van de heer R. Bosma loopt af op 1 juli 2018, maar hij heeft reeds te kennen gegeven aan te blijven als voorzitter van het fonds gedurende het liquidatieproces, dit ook conform de wens van de DNB.

De vereffenaars van het fonds hebben de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter en de penningmeester. De vereffenaars hebben uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds in liquidatie, in overeenstemming met de vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN).

Verantwoordingsorgaan (samenstelling aan het einde van het verslagjaar)

Het verantwoordingsorgaan is als volgt samengesteld:	M/V	<40	>40
- Dhr. H. Dijkers namens de pensioengerechtigden	M		X
- Dhr. B. Van Veldhuizen namens de deelnemers	M	X	
- Dhr. J.P. Brouwer namens de deelnemers	M		X
- Dhr. J. Lafour namens de deelnemers	M		X
- Dhr. A. Moquette namens de deelnemers	M		X
- Dhr. A. Waque namens de werkgever	M		X

De belangrijkste taken van het verantwoordingsorgaan zijn:

- een oordeel geven over het handelen van het bestuur
- een oordeel geven over het uitgevoerde beleid
- een oordeel geven over de beleidskeuzes voor de toekomst
- beoordeling jaarrekening
- het geven van advies over o.a. het beleid over beloningen, de vorm en inrichting van het intern toezicht, de klachten- en geschillenprocedure en het voorlichtingsbeleid.

Intern toezicht

Voor het intern toezicht is gekozen voor een visitatiecommissie die jaarlijks de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de *checks and balances*, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkingsgraad van) het pensioenfonds beoordeelt.

De visitatiecommissie bestaat uit Mevrouw Meijer-Zaalberg (voorzitter) en de heren van Strang en Westenbrink. De heer van de Kuilen is in de loop van 2016 opgevolgd door de heer van Strang. Begin 2017 heeft de heer Kalmár de commissie verlaten en is opgevolgd door de heer Westenbrink. De Visitatiecommissie heeft eind 2017 haar onderzoek afgerond en het rapport is begin 2018 opgeleverd en besproken met vereffenaars en VO.

Uitvoeringsorganisaties

De pensioenaanspraken zijn sinds 1 januari 2002 herverzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. (Aegon). De herverzekeraar voert de volledige pensioenadministratie uit, dus naast rechten –en deelnemersadministratie ook de uitkeringenadministratie.

Aanspraken uit hoofde van de beroepsongeschiktheidsverzekering van vóór 2002 zijn herverzekerd bij de Reassurantie Maatschappij Nederland N.V.; aanspraken uit hoofde van de beroepsongeschiktheidsverzekering ingegaan na 2001 zijn herverzekerd bij Aegon. Het herverzekeringscontract liep oorspronkelijk tot 31-12-2012, doch is daarna twee keer voor een periode van een jaar verlengd. In december 2014 is een nieuw 5-jaars contract gesloten met Aegon. Dit contract kon

vanwege de sterk gestegen kosten voor garantie en vermogensbeslag niet op overrentedelende basis worden afgesloten.

Per 1 januari 2016 is het contract beëindigd en zijn de nieuwe aanspraken en verzekeringen buiten het fonds ondergebracht. Het uitloop risico voor de BOP liep nog door tot eind 2017.

Het vermogensbeheer van het depot en het vrije vermogen is ondergebracht bij AEGON Asset Management (Aegon AM).

De uitvoeringsorganisaties beschikken over ISAE 3402, type II rapportages, welke inmiddels door Aegon AM en Aegon Levensverzekering aan het fonds verstrekt zijn. Het bestuur heeft hier kennis van genomen en met de uitvoeringsorganisatie besproken mede ook in het kader van het reguliere risicomanagement.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie is samengesteld uit leden van het bestuur, te weten de penningmeester (de heer Marée) en de voorzitter (de heer Bosma). Daarnaast kunnen externe deskundigen benoemd worden. De commissie heeft tot opdracht het monitoren van de vermogensbeheerders, het uitvoeren van een beleggingsbeleid ten opzichte van de strategische benchmark en het opstellen van het beleggingsplan. De beleggingscommissie adviseert het bestuur over aanpassingen in het beleggingsbeleid. Vanwege de onzekere toekomst van het fonds heeft het bestuur besloten het beleggingsbeleid en de beleggingsbeginselen voorlopig niet aan te passen. In 2017 heeft de beleggingscommissie ook een tender uitgebracht voor het mogelijke beheer van de overige reserves als toeslagdepot.

Communicatiecommissie

Deze commissie bestaat uit de heren Bouquet en Ekhart en mevrouw van Dijk. De commissie beheert de content van de website en stelt concept communicatie op voor de website en andere vormen van berichtgeving. Zij ziet ook toe op consistentie van berichtgeving met de fondsdocumenten.

Compliance officer

Sinds eind 2010 heeft Mevrouw Donker (Hoofd Arbeidszaken Transavia) de rol van compliance officer op zich genomen. Mevrouw Donker heeft Transavia in juli 2017 verlaten en als opvolger heeft mevrouw Claudia Groenewegen (Juriste Arbeidszaken) deze functie vanaf 1 januari 2018 op zich genomen.

De compliance officer rapporteert rechtsreeks aan de voorzitter van het fonds in liquidatie. De compliance officer ziet toe op de naleving van de wettelijke gedragsregels en de normen die het fonds zichzelf heeft opgelegd. Zij ziet tevens toe op naleving van de gedragscode en fungeert ook als klokkenluiders officer. De gedragscode is ook ondertekend door aan het pensioenfonds verbonden personen.

Voor haar vertrek is er nog een overleg geweest met mevrouw Donker en zijn in die periode geen bijzonderheden gerapporteerd. Ook daarna zijn er geen zaken ter kennis van het bestuur gekomen die in strijd zijn met de gedragscode en/of actie van de compliance officer noodzakelijk maken.

Klachten, geschillen en onregelmatigheden.

Klachten en geschillen kunnen gemeld worden aan het bestuur en de compliance officer. Op de website van SPTV I.L. is de klokkenluidersregeling opgenomen.

Een klachtenregeling is eveneens beschikbaar op de website.

Externe ondersteuning

Het fonds wordt bijgestaan op het gebied van pensioenadvies en risicobeheersing op lange termijn door Aon Hewitt. In 2017 was de heer R. Hagoort weer de belangrijkste adviseur.

Ten aanzien van de afwikkeling van het contract met Aegon is het fonds in 2017 wederom geadviseerd door Triple A. Ook voor het opstellen van scenario's voor de te verwachten winstdeling op het verzekerd depot is van Triple A gebruik gemaakt.

Voor de ondersteuning bij het beheer van de website is -in samenwerking met SPTGC- gebruik gemaakt van Montae.

Accountant en Certificerend Actuaris

Het fonds heeft KPMG Accountants N.V. als externe accountant en AON/Hewitt als certificerend actuaris aangesteld.

Kerncijfers

Bedragen in € 1.000	2017	2016
Aantal verzekerden		
Premievrije rechten ('slapers')	603	615
Pensioengerechtigden	125	115
Nabestaanden en wezen	26	25
	754	755
Reglementvariabelen		
Indexatie actieven	0,00%	0,00%
Indexatie inactieven	0,00%	0,00%
Pensioenuitvoering		
Bestuursuitvoeringskosten	174	263
Uitkeringen uit hoofde van pensioen en AOV	8.529	8.643
Uitvoeringskosten per deelnemer (in EUR)	1.152	1.879
Kosten van vermogensbeheer*	0,23%	0,39%
Transactiekosten*	0,02%	0,01%
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Pensioenvermogen	516.463	527.555
Pensioenverplichtingen	475.024	488.945
Aanwezige dekkingsgraad	108,7%	107,9%
Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV)	100,0%	100,0%
Voorziening pensioenverplichting		
Beroepsongeschikte deelnemers	20.461	19.192
"Slapers"	296.093	316.859
Gepensioneerden	158.470	152.894
Pensioenverplichtingen	475.024	488.945
Beleggingsportefeuille		
Zakelijke waarden	140.500	145.100
Vastrentende waarden	274.465	264.680
	414.965	409.780
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement incl. SLM	3,45%	10,6%
Rendement excl. SLM	5,82%	7,34%
Benchmark excl. SLM	4,69%	6,37%

* % van het gemiddeld belegd vermogen

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) van het fonds is op 1 oktober 2007 ingesteld. Bij oprichting is een reglement vastgesteld op basis van de uitgangspunten van Pension Fund Governance. Hierbij zijn de frequentie van het overleg met het bestuur, de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het beleid en de verantwoording van het orgaan vastgesteld. Als gevolg van de invoering van de Wet versterking pensioenfonds bestuur is per 1 juli 2014 het nieuwe VO ingesteld. Per dezelfde datum zijn de deelnemersraad en het oude VO opgehouden te bestaan en opgegaan in het nieuwe VO. Het VO is in 2017 zes maal met het bestuur bijeen gekomen. Het VO heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennisgenomen van de notulen van de bestuursvergaderingen in 2017 en het jaarverslag inclusief de jaarrekening 2017. Tevens heeft het VO kennis genomen van de accountants- en actuariële verklaring.

Het bestuur heeft in 2017 het VO 3 maal om advies gevraagd. Te weten de benoeming van een nieuw lid van de visitatie commissie, het formeel verstrekken van de visitatieopdracht aan de VC en voor een nieuw reglement voor de VC. Het VO heeft op alle 3 de aanvragen positief geadviseerd.

In 2017 heeft geen van de leden van het VO enige cursus gevolgd.

Bevindingen en conclusie. Het VO heeft de volgende bevindingen/opmerkingen:

1. De afgelopen jaren kenmerken zich nog steeds door grote veranderingen in het domein van de pensioenen. Dit vraagt meer dan ooit om een heldere formulering van missie en visie van het fonds waarop het bestuur haar beleid baseert. Deze missie en visie kunnen ook voor het VO fungeren als een kader waartegen bestuur beslissingen en handelingen moeten worden getoetst. Het VO heeft in 2017 bij het bestuur aangedrongen op het navolgen van een heldere missie en visie. Vooral met zicht op de eventuele liquidatie van het fonds.
2. In het verlengde van punt 1 benadrukt het VO ook het belang van een formeel vastgestelde en vastgelegde risicohouding van het bestuur, eveneens een belangrijk toetsingskader waartegen beleidsbeslissingen, waaronder die met betrekking tot het beleggingsbeleid, kunnen worden beoordeeld. Het VO vraagt het bestuur de periodieke risico rapportages op de overlegagenda met het VO te plaatsen.
3. In de planning met betrekking tot het opstellen van het jaarverslag en jaarrekening 2017 is de aanlevering van de stukken evenals in 2016 tijdig geweest. Dit geeft het VO de ruimte om de stukken te bestuderen en zich een oordeel te vormen.
4. De nieuwe bevoegdheden en bijbehorende verantwoordelijkheden van het VO vragen een actueel en verdiept kennis niveau op diverse domeinen. Het voldoende op niveau krijgen en houden van de kennis vereisen meer inspanningen op opleidingsgebied hetgeen het VO het bestuur afgelopen tijd onder de aandacht heeft gebracht en zal blijven brengen.
5. Sinds 2014 is er geen indexatie beleid meer. Hierdoor is er in 2017 zowel over de opgebouwde aanspraken als over de ingegane pensioenen geen indexatie verleent. Het VO ziet dat als een noodzakelijk en verantwoord beleid. Overigens zijn er mogelijke ontwikkelingen gaande met betrekking tot het vrije vermogen. Indien mogelijk zal dit in de toekomst leiden tot enige vorm van indexatie.
6. Vanaf 1 januari 2016 is de DB regeling beëindigd en vervangen door een IDC regeling. Hierdoor is de waardevastheid van de opgebouwde aanspraken en reeds ingegane pensioenen zeer onzeker geworden. Het VO vraagt het bestuur, ook in 2017, bij de aanwending van het vrije vermogen een zorgvuldige afweging te maken van de belangen van alle betrokken groeperingen. Hier zijn reeds plannen voor gemaakt, echter moesten er in 2016 en 2017 een aantal stappen ondernomen worden om de weg vrij te maken voor onderhandelingen. Dit had vooral betrekking op het contract met Aegon (Grote verandering in de regeling zelf vanaf 1.1.16)
7. Het afgelopen jaar heeft de visitatiecommissie in haar rapport enkele bevindingen gemaakt. Hierin stelt zij dat het VO zich pro-actiever moet opstellen richting bestuur. Het VO neemt deze punten nogmaals ter harte en bezint zich op manieren om dit voor elkaar te krijgen.
8. Toekomst visie & strategie. Het VO heeft kennis genomen van het door het Bestuur geformuleerde en uitgewerkte visie en strategie. Hierin zijn zaken als lopende contracten, onderhandelingen en overdrachten uitgewerkt. In de huidige situatie, waarin het SPTV eigenlijk een slapend pensioenfonds is, is het van groot belang dat juiste keuzes worden gemaakt voor de nabije en verre toekomst. Het VO heeft in 2016 de teugels wat aangehaald, en er op gehamerd dat de keuzes en afwegingen van het bestuur open en transparant genomen worden. Zo is voor alle partijen helder wat de weg is die het bestuur gaat of zou willen bewandelen.
9. strategie, visie en missie, gekoppeld aan vermogensbeheer. Volgens het VO is het van belang dat er juiste keuzes worden gemaakt voor de aanwending van het vrije vermogen. Alles hangt natuurlijk samen met elkaar, en dus ook met de lopende Aegon contracten. Het VO is van mening dat er in 2018 toch een duidelijke intentie moet worden geformuleerd over wat te doen. De kosten voor het in stand houden van het 'slapende' fonds zijn niet gering, en gaan ten koste van het

vermogen. Hierbij is van belang te melden dat ook de werkgever, Transavia, haar verantwoordelijkheid dient te nemen inzake een juiste voortzetting van het fonds, of de aanspraken.

10. Het VO dankt het bestuur voor de constructieve samenwerking gedurende 2017. Ook in 2018 zal het VO het bestuur blijven consulteren met betrekking tot genomen bestuursbesluiten. Het zal toezien of er een terdege afweging is gemaakt tussen de verschillende belangen (actieven, inactieven, werkgever en het bestuur) en een toetsing tegen de kaders (zoals pensioenfonds reglementen/statuten, uitvoeringsovereenkomst, pensioenwet) heeft plaatsgevonden.

Het VO komt tot de volgende conclusie:

Na beoordeling van het jaarverslag 2017, de verstrekte bestuursverslagen over 2017 en de toelichting van het bestuur over haar gevoerde beleid en beleidskeuzes voor de toekomst, geeft het VO hierbij een positief oordeel over het jaarverslag 2017 van de Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers en het gevoerde beleid door het bestuur.

Het VO geeft hierbij gevolg aan het gestelde in artikel 4 lid 1 van het reglement verantwoordingsorgaan.

Schiphol, 25 juni 2018

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers
Het Verantwoordingsorgaan

Reactie van de vereffenaarsop rapportage verantwoordingsorgaan

Het bestuur cq. de vereffenaars hebben met belangstelling kennisgenomen van het verslag van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van de jaarrekening 2017. Zij is het VO erkentelijk voor het gestelde vertrouwen en het positief oordeel over het gevoerde beleid in 2017.

We zijn met het VO van mening dat een zorgvuldige afweging van de mogelijkheden en belangen noodzakelijk is bij de besluiten die genomen moeten worden ten aanzien van de afwikkeling van het liquidatie proces en het beheer en aanwending van het vrije vermogen. Het bestuur zal het VO hier tijdig bij betrekken en op een zodanige wijze dat een goed oordeel en advies door het VO kan worden gegeven. De intensieve en constructieve samenwerking zal wat de vereffenaars betreft worden voortgezet in 2018.

Verslag van vereffenaars

Het verslag ziet toe op het boekjaar dat geëindigd is per eind 2017.

Het verslagjaar is het tweede jaar zonder toekomstige opbouw en het bestuur heeft zich geconcentreerd op:

- Haar toekomstige rol: wat is de toegevoegde waarde van het fonds in liquidatie
- in samenhang daarmee het onderzoek naar de mogelijkheden van het winstdelend houden van het contract bij Aegon
- Het in kaart brengen van de financiële consequenties van de diverse scenario's waarin winstdeling tot de mogelijkheid behoort
- Het aanwenden en beheer van de overige reserves
- Overleg met het verantwoordingsorgaan over bovenstaande punten
- Verdere uitbouw van de website en communicatie m.b.t. de ontstane pensioensituatie
- Afwikkeling van de uitloop periode van het beroepsongeschiktheid pensioen
- Aanpassing en goedkeuren door het bestuur van de ABTN
- Verdere ontwikkeling en uitbreiding van het risico beleid waaronder risksheet
- Overleg met Aegon over de uitvoering en administratie van de pensioenregeling
- Uitvoeren van de Haalbaarheidstoets
- De beleggingsperformance m.b.t het depot en de overige reserves
- Het afsluiten van de uitvoeringsovereenkomst (beëindigingsovereenkomst) met de vennootschap

De **uitvoeringsovereenkomst** tussen het fonds in liquidatie en de vennootschap is per 1-1-2016 door de werkgever opgezegd. In de uitvoeringsovereenkomst zijn ook een aantal praktische zaken geregeld over de ondersteuning door de werkgever bij de uitvoering van de pensioenregeling. Evenals voor 2016 is ook voor 2017 deze ondersteuning overeengekomen. Daarnaast draagt de vennootschap €100.000 bij in de uitvoeringskosten. Een en ander is vastgelegd in de zogenaamde beëindigingsovereenkomst.

Het **herverzekeringscontract** garandeert de uitkeringen op nominaal niveau, dus zonder toeslagen. Daarom is het voor de deelnemers en pensioengerechtigden van groot belang om de kans op toeslagen uit winstdeling te behouden. Wel moet worden afgewogen of de investering in tijd en geld, die daarvoor nodig zijn, gerechtvaardigd zijn. Die vraag is nog niet geheel beantwoord en de verwachting is dat de beslissing in de loop van 2018 wordt genomen.

Vanwege de onzekerheid over de winstdeling en het effect daarvan op alle andere toekomstige opties voor het fonds zijn er nog geen besluiten genomen over de aanwending van de overige reserves en eventuele toeslagen.

Communicatie De nieuwe opzet van de website met pensioen 1-2-3 is verder aangevuld en het bestuur wil met gerichte communicatie informatie verschaffen over de aanspraken en de rol het fonds na de overgang naar individuele opbouw vanaf 2016.

Pensioenregeling Eind 2016 zijn de laatste wijzigingen in het reglement aangebracht en per 1 januari 2017 van kracht geworden.

Indexatiebeleid/overige reserves

Er is in 2017 geen toeslag toegekend. De reden was de onzekerheid over de toekomst van het fonds en de financiering van eventuele toekomstige toeslagen. In deze discussie speelt de evenwichtige belangenbehartiging een belangrijke rol. Zolang er geen besluit is genomen over de aanwending van de overige reserves heeft het bestuur besloten geen toeslagen toe te kennen. Wel heeft het bestuur bij verschillende uitvoerders offertes opgevraagd voor het instellen en beheren van een indexatiedepot. Met die resultaten zal naar verwachting in de loop van 2018 besloten worden over de beheermethode. Dan zal ook over de wijze van aanwending van de overige reserves kunnen worden besloten.

Er is wederom een **haalbaarheidstoets** uitgevoerd waarvan de resultaten gedeeld zijn met de sociale partners. Er zijn geen wijzigingen in de grenzen aangebracht.

Beleggingen

De beleggingscommissie van het fonds in liquidatie heeft diverse malen met Aegon Asset Management overlegd over haar beleggingsperformance.

De beleggingsresultaten over 2017 laten een positief resultaat zien van 3,12% na kosten en inclusief SLM voor het beleggingsdepot voor de voorziening pensioenverplichtingen en van 5,93% voor het vrije vermogen. Het verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de renteafdekking. Die is wel voor het beleggingsdepot voor de voorziening pensioenverplichtingen in het mandaat opgenomen maar niet voor het vrije vermogen.

Mede naar aanleiding van de nieuwe deskundigheidseisen van DNB op het gebied van beleggingen is in mei 2017 deelgenomen een workshop georganiseerd door en bij Aegon Asset Management. Ook leden van het VO en SPTGC namen hier aan deel. De beleggingscommissie heeft daarnaast de deskundigheid bevorderd door gerichte studie van publicaties van professionele marktpartijen.

Aanpassen fondsdocumenten

Het Operational Risk Sheet is geregeld besproken in de bestuursvergaderingen en in is ook dit jaar op onderdelen aangepast. Aandacht is gegeven aan risicoanalyse, belangenverstremgeling en integriteitrisico's. DNB heeft aanwijzingen gegeven aan pensioenfondsen om specifiek naar het bruto en netto risico te kijken en ook om de integriteitsparagraaf uitgebreid aan de orde te stellen. Beide onderwerpen zijn dit jaar aan de orde geweest. Aan het eind van het jaar is een analyse gemaakt van de volwassenheid van het risicomanagement. De conclusie was dat dit in voldoende mate geregeld is.

De ABTN is grondig herzien en door het bestuur cq. vereffenaars goedgekeurd.

Het pensioenreglement is per 1-1-2017 gewijzigd vanwege de bepalingen over einde verzekeringscontract, het stoppen van de pensioenopbouw per ultimo 2015 en aanpassing van de mogelijkheden pensioeningang en hoogte te variëren.

BOP

2017 was het laatste jaar waarin het fonds in liquidatie verantwoordelijk is voor het zogenaamde uitloopriscio. Er zijn geen nieuwe deelnemers voor Beroepsongeschiktheidspensioen (BOP) in aanmerking gekomen.

Overleggen

In het verslagjaar zijn er 10 reguliere bestuursvergaderingen geweest en 5 met het Verantwoordingsorgaan. Met de vennootschap is de SPTV I.L. in liquidatie samen met het bestuur van SPTGC elk kwartaal in overleg geweest, voornamelijk in relatie tot afspraken in de uitvoeringsovereenkomsten van beide fondsen.

Eens per kwartaal vond overleg plaats met de herverzekeraar Aegon. De verschillende procedures met betrekking tot ingaande pensioenen, beroepsongeschiktheidspensioen en andere uitvoeringszaken zijn daarbij besproken. Er is ook op kwartaalbasis overleg met Aegon als vermogensbeheerder.

Daarnaast werden er specifieke onderwerpen in werkgroepverband besproken, veelal samen met bestuursleden van het pensioenfonds voor grond- en cabinepersoneel van Transavia zoals op het gebied van communicatie.

Goed pensioenfondsbestuur/code pensioenfondsen.

Wettelijk is geregeld dat een pensioenfonds maatregelen dient te treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Normen voor goed pensioenfondsbestuur zijn opgenomen in de Code Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. Doel van deze Code, die gebaseerd is op het 'pas toe of leg uit'-beginsel, is onder meer dat pensioenfondsen hun functioneren verder verbeteren en inzichtelijker maken. De belanghebbenden – deelnemers, gepensioneerden, slapers maar ook de werkgevers - moeten er immers vertrouwen in hebben dat het toevertrouwde geld goed beheerd wordt en dat belangen van ieder evenwichtig worden afgewogen.

Het bestuur heeft vastgesteld dat voor het overgrote deel voldaan wordt aan deze Code.

Verantwoordingsorgaan

Het nieuwe VO bestaat uit een vertegenwoordiging van in totaal zes personen van werkgever, pensioengerechtigden en deelnemers. Er is met het VO diverse keren gesproken over de gang van zaken met afronding van het herverzekeringscontract en de aanwending van de overige reserves. Beide zaken hebben in 2017 nog niet tot een definitief standpunt of voornemen geleid. Dit zal in de loop van 2018 naar verwachting wel het geval zijn en zal het VO bij de besluitvorming betrokken worden. Het rapport van de visitatiecommissie is met het VO besproken. Het VO is advies gevraagd over de invulling van de vacature bij de visitatiecommissie. Verder is met het VO van gedachten gewisseld over de aanvangshaalbaarheidstoets die in 2017 wederom is uitgevoerd. Het VO is betrokken bij de activiteiten van de communicatiecommissie en is behulpzaam geweest bij beoordeling van communicatie uitingen. In het kader van opleiding is aandacht gegeven aan de rol van het VO bij liquidatie. Bij elke vergadering met het bestuur is met het VO de stand van de beleggingsresultaten en de dekkingsgraad besproken.

Intern toezicht

Jaarlijks voert de visitatiecommissie haar audit uit. Voor de visitatie van 2017 is in overleg met het VO de opdracht samengesteld. Eind 2017 is de visitatie afgerond en de visitatiecommissie heeft haar rapport over 2017 op 13 maart 2018 met vereffenaars besproken.

De heer Ernö Kalmär heeft als voorzitter van de VC te kennen gegeven dat hij vanwege verandering van werkkring in 2017, en met het oog op mogelijke belangenverstremming, de VC zal verlaten. De lopende werkzaamheden heeft hij echter wel afgerond waarvoor het bestuur hem erkentelijk is. Marianne Zaalberg-Meijer zal de rol van voorzitter overnemen. Het bestuur heeft in overleg met het VO de heer John Westerbrink als opvolger van Dhr. Kalmär gevonden en aangesteld.

Samenvatting visitatiecommissie (VC) voor het jaarverslag

Deze rapportage bevat de bevindingen van de visitatiecommissie (hierna: VC) naar aanleiding van haar onderzoek naar het functioneren van het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers in liquidatie (hierna: het "fonds") over de periode november 2016 tot en met oktober 2017. De taak van VC bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van het fonds, op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

Het bestuur heeft de VC verzocht om naast de voormelde wettelijke taken, als specifieke onderwerpen aandacht te besteden aan:

- Het integraal risicomangement;
- Afwikkeling contract met Aegon;
- Toekomst van het fonds.

De VC volgt bij het uitvoeren van haar rol de toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (hierna: VITP). De VC legt jaarlijks haar bevindingen vast in een rapport en legt verantwoording af aan het VO, aan het bestuur en aan de werkgever.

Belangrijkste waarnemingen en aanbevelingen

Functioneren van de governance

De VC is van oordeel dat het bestuur de wettelijke adviesaanvragen consistent en systematisch aan het VO voorlegt ter advisering. Het VO geeft met kanttekeningen en overwegingen onderbouwde adviezen aan het bestuur en houdt het bestuur scherp. De VC is van oordeel dat het bestuur het VO nog intensiever zou kunnen betrekken bij de toekomstverkenning van het fonds.

De VC beveelt aan:

- het VO nog intensiever bij de toekomstverkenning van het fonds te betrekken.

Functioneren van het bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur regelmatig vergadert en dat in de bestuursvergaderingen de voor het fonds relevante onderwerpen op de agenda staan. Daarop mist de VC nog de notulen van de commissievergaderingen. De motivering van besluiten is niet altijd voldoende weergegeven in de notulen.

De VC beveelt aan:

- in de notulen de motivering van besluiten duidelijker vast te leggen;
- de notulen van de commissievergaderingen als vaste punt op de bestuursagenda te plaatsen.

Beleid van het bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur het beleid over het algemeen genomen op orde heeft en zo nodig beleidsaanpassingen doorvoert. Het beloningsbeleid van het fonds dient verduidelijkt te worden. De VC heeft vastgesteld dat het bestuur in 2017 veel tijd heeft besteed aan de afwikkeling van het contract met Aegon en dat op korte termijn nog geen zicht is op afronding. Dit belemmert een mogelijk besluit tot liquidatie van het fonds. De afwegingen tussen verlies van potentiële winstdeling en de risico's door het uitstellen van de liquidatie van het fonds zijn niet duidelijk vastgelegd.

De VC beveelt aan:

- op korte termijn tot een oplossing te komen inzake het contract met Aegon;
- een besluitvormingskader op te stellen voor de toekomst van het fonds en collectieve waardeoverdracht;
- het beloningsbeleid te updaten.

Algemene gang van zaken in het fonds

De VC is van oordeel dat het bestuur voldoende 'in control' is. De fondsdocumentatie is redelijk op orde. De managementrapportages verschijnen tijdig en zijn uitgebreid. De uitbestedingsrelaties worden kritisch gevolgd. De VC is van mening dat het bestuur bij de afhandeling van de door Aegon foutief verstrekte flexfactoren stevig, constructief en vasthoudend in het belang van de belanghebbenden heeft gehandeld.

De VC beveelt aan:

- te zorgen voor een voldoende budget voor het afwikkelen van het fonds;
- de uitvoeringsovereenkomst voor 2018 met de werkgever af te ronden.

Adequate risicobeheersing

Evenals voorgaand jaar, stelt de VC vast dat integraal risicomanagement nog niet op voldoende niveau is. Het bestuur onderkent dit. De VC mist onder meer een vastgelegd ambitieniveau, statusoverzicht, actielijst, integraal risicobeleidsplan en een uitgewerkt jaarplan. Hoewel het bestuur met regelmaat belangrijke risico's uit het risksheet, ontwikkelingen en thema's van DNB bespreekt in het licht van de risicobeheersing door het fonds, wordende belangrijke risico's echter naast operationeel te weinig strategisch behandeld. Bewustwording, bewaking en monitoring van compliance en naleving van de gedragscode is op een basisniveau.

De VC beveelt aan:

- de operational risk sheet aan te vullen met risico's die samenhangen met de afwikkeling van het fonds;
- bewustwording, bewaking en monitoring van compliance en naleving van de gedragscode op een hoger niveau te brengen.

Evenwichtige belangenafweging

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur besluiten neemt met veel oog voor de belangen van de verschillende groepen van belanghebbenden bij het fonds, zonder dat dit expliciet wordt vastgelegd. Een vooraf opgesteld beoordelingskader hanteert het bestuur daarbij niet.

De VC beveelt aan:

- een beoordelingskader met criteria en wegingsfactoren vast te leggen voor toepassing van de evenwichtige belangenafweging.

Communicatie

De VC is van oordeel dat het bestuur vooruitgang heeft geboekt in de communicatie met de achterban, waaronder een toegankelijke website, waarvan het beheer ook is geregeld. Het communicatieplan voldoet grotendeels aan kenmerken die van een communicatieplan te verwachten zijn. Aanscherping kan nog plaatsvinden door concretisering van de doelstellingen, de monitoring en de meting van het realiseren van de doelstellingen. De VC mist nog een communicatieplan inzake de toekomst van het fonds. Het opstellen daarvan is door het bestuur al wel gepland.

De VC heeft geen aanbevelingen.

Naleving Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft in het bestuursverslag 2016 verantwoording afgelegd over de toepassing van de normen van de Code Pensioenfondsen. Het bestuur heeft beperkte aandacht besteed aan het verder gaan voldoen aan de normen van de Code Pensioenfondsen wegens de mogelijke eindigheid van het fonds.

De VC heeft geen aanbevelingen.

Cultuur en gedrag

Voor zover de VC kan vaststellen, is sprake van een open cultuur binnen het bestuur, waarbij sprake is van een op consensus gericht bestuur. Het bestuur vergadert effectief en is voldoende onafhankelijk en autonoom in de invulling van de bestuursrol.

De VC heeft geen aanbevelingen.

Opvolging eerdere aanbevelingen van intern toezicht

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur de opvolging van de aanbevelingen van de VC over 2015 en 2016 heeft vastgelegd. Daaruit blijkt dat het bestuur alle 23 aanbevelingen heeft overgenomen en dat deze inmiddels ook zijn of worden opgevolgd. De afwegingen dan wel de wijze waarop de aanbevelingen door het bestuur worden opgevolgd is onvoldoende duidelijk.

De VC beveelt aan:

- de afwegingen en de wijze waarop het bestuur de aanbevelingen van de VC al dan niet over neemt in de bestuursnotulen vast te leggen;
- de openstaande aanbevelingen op te volgen, met name betreffende het risicomanagement.

De visitatiecommissie

Mw. mr. M. Meijer-Zaalberg (voorzitter)

Dhr. H.J.P. Strang RA

Dhr. J. Westerbrink

13 maart 2018

Deskundigheidsbevordering

Door middel van seminars is gewerkt aan het bevorderen van de deskundigheid. Daarnaast zijn relevante studies en informatie van derden verspreid en of besproken in het bestuur.

In de bestuursvergaderingen is regelmatig aandacht besteed aan de nieuwsbrief DNB met voor het fonds relevante onderwerpen.

Om de kennis op het gebied van beleggingen te verbeteren is met Aegon Asset Management een workshop georganiseerd. Naast de beleggingscommissie waren ook andere bestuursleden en leden van het VO aanwezig.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving en er is geen sprake van opgelegde boetes en/of dwangsommen.

Gedragscode

Jaarlijks wordt door de bestuursleden en andere bij het fonds betrokken functionarissen, zoals leden van het verantwoordingsorgaan en "aan het fonds verbonden personen" de gedragscode getekend. Er zijn geen meldingen geweest over onregelmatigheden.

Toezichthouder

Met de toezichthouders DNB en AFM is regulier schriftelijk en ook mondeling contact onderhouden. Er wordt een afspraak met DNB gepland om het besluit tot liquidatie toe te lichten en het traject door te spreken.

Risicobeheersing

Het fonds hanteert een risk sheet waarin alle voorkomende risico's beschreven staan met de gekozen beheersmaatregelen. De risk sheet wordt periodiek besproken en aangepast indien noodzakelijk. De risk sheet is in 2017 uitgebreid met bruto- en netto risico's zoals gewenst door de DNB. Er is extra aandacht besteed aan de paragraaf integriteitsrisico.

Ook is een inschatting gemaakt van de volwassenheid van het integraal risico management (IRM). Het bestuur komt na ampel beraad tot de conclusie dat dit voldoende is.

Van zowel Aegon Levensverzekering N.V. als herverzekeraar als Aegon AM als belegger worden ISAE 3402 rapportages ontvangen. De rapportage is voor het bestuur onderwerp van gesprek bij het beoordelen van de bedrijfsprocessen bij Aegon. Deze rapporten worden door het bestuur als bewijs gezien dat de procesuitvoering bij zowel Aegon Levensverzekering N.V. als Aegon AM volgens de regels verloopt. De interne beheersing van de herverzekeraar wordt middels ISAE 3402 Type II rapporten (AIM B.V. en Business Line Pensioenen) verwoord.

Uitbesteding

De herverzekeraar voert de volledige pensioenadministratie uit, dus naast rechten –en deelnemersadministratie ook de uitkeringenadministratie.

Het vermogensbeheer van het depot en het vrije vermogen is ondergebracht bij AEGON Asset Management (Aegon AM).

De uitvoeringsorganisaties beschikken over ISAE 3402, type II rapportages, welke inmiddels door Aegon AM en Aegon Levensverzekering aan het fonds verstrekt zijn. Het bestuur heeft hier kennis van genomen en met de uitvoeringsorganisatie besproken mede ook in het kader van het reguliere risicomanagement.

Het bestuur heeft elk kwartaal regulier overleg gevoerd met de uitvoeringsorganisatie over de dienstverlening overeenkomstig de Service Level Agreement. Tussentijds is er over diverse aspecten van de uitvoering overleg geweest. Deze uitvoering verloopt in goede orde.

De beleggingscommissie heeft vier maal per jaar overleg over de performance door Aegon AM.

Bestuursondersteuning

De bestuursondersteuning is uitbesteed aan AonHewitt. De kwaliteit wordt regelmatig getoetst door het bestuur. Voor incidentele opdrachten – voorbeeld is het haalbaarheidsonderzoek – wordt getenderd.

Pensioenadministratie.

De pensioenadministratie is uitbesteed aan Aegon Levensverzekering N.V., de financiële administratie wordt door de vennootschap gedaan. Beide administraties worden onderworpen aan controle door de externe accountant en certificerend actuaaris.

Pensioenparagraaf

Karakter pensioenregeling

Aan de daarvoor in aanmerking komende vliegers van Transavia Airlines C.V. zijn volgens het pensioenreglement de hierna volgende pensioentoezeggingen gedaan. De pensioenregeling is een middelloonregeling en wordt gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst in de zin van de Pensioenwet. Er is pensioenopbouw tot ultimo 2015.

Pensioentoezeggingen:

- a) Ouderdomspensioen, vanaf de eerste dag van de maand waarin de 58e verjaardag valt. De opbouw van het jaarlijks ouderdomspensioen bedraagt voor elk deelnemingsjaar 1,224% van de voor het betreffende deelnemingsjaar vastgestelde pensioengrondslag met een (geïndexeerd) maximum van €100.000.- (artikel 7 Pensioenreglement).
- b) Partnerpensioen, vanaf de dag van het overlijden van de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het opgebouwde ouderdomspensioen (artikel 8 Pensioenreglement).
- c) ANW-overbruggingspensioen gaat in op de dag van het overlijden van de deelnemer tijdens het dienstverband en tot uiterlijk 1 januari 2016 en wordt uitgekeerd tot en met de maand waarin de partner van de overleden deelnemer overlijdt, echter uiterlijk tot de eerste dag van de maand waarin die partner de leeftijd van 65 bereikt. Per 1 juli 2015 was het jaarlijkse ANW-overbruggingspensioen bepaald op € 22.766,- (artikel 9 Pensioenreglement).
- d) Wezenpensioen is per kind gelijk aan 14% van het opgebouwde ouderdomspensioen waarop de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde recht had (artikel 10 Pensioenreglement).
- e) Beroepsongeschiktheidspensioen, deze aanspraken ontstaan indien de deelnemer tijdens het dienstverband maar voor 1 januari 2016 en vóór het bereiken van de 56-jarige leeftijd geheel of gedeeltelijk beroepsongeschikt wordt verklaard en deze ongeschiktheid 24 maanden heeft geduurd. Het beroepsongeschiktheidspensioen loopt tot de aanvang van het ouderdomspensioen (artikel 11 Pensioenreglement). Op basis van deze regeling bedragen de vastgestelde pensioenafspraken 60% van het laatstgenoten vaste bruto jaarloon gemeten op het tijdstip dat de beroepsongeschiktheid een aanvang nam. Op de uitkeringen worden inkomsten uit hoofde van AAW en WAO/ WIA volledig in mindering gebracht. Daarnaast wordt ook onder bepaalde voorwaarden het inkomen uit arbeid van de deelnemer op het beroepsongeschiktheidspensioen in mindering gebracht.

Wijziging pensioenregeling

In 2017 is het pensioenreglement aangepast naar aanleiding van einde herverzekeringscontract.

Verwachte wijzigingen in het komend jaar

De toekomstige opbouw wordt met ingang van 1 januari 2016 niet meer door het fonds uitgevoerd. Het fonds blijft verantwoordelijk voor de ingegane pensioen en opgebouwde aanspraken en pensioenrechten. Ook de uitvoering van het BOP (check te ontvangen gelden herverzekeraars en uitkeringen door en verrekening met de vennootschap) blijft een belangrijk aandachtspunt. Er worden voor 2018 geen aanpassingen van het reglement voorzien.

Nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK)

De nieuwe FTK-wetgeving is per 1 januari 2015 van kracht geworden. Het FTK is het onderdeel van de Pensioenwet waarin de financiële eisen die voor pensioenfondsen gelden zijn vastgelegd. Hieronder worden de belangrijkste onderdelen van het nieuwe FTK (nFTK) besproken.

Beleidsdekkingsgraad en actuele dekkingsgraad

In het nFTK is de beleidsdekkingsgraad ingevoerd. De beleidsdekkingsgraad is het 12-maands gemiddelde van de dekkingsgraad. Achterliggende gedachte is om de afhankelijkheid van dagkoersen minder groot te maken. Alle beleidsmaatregelen moeten gebaseerd worden op deze beleidsdekkingsgraad. Vanaf 2015 wordt wel op kwartaalbasis de actuele dekkingsgraad aan DNB gerapporteerd, de beleidsdekkingsgraad is daarom in 2017 berekend op basis van het voortschrijdend gemiddelde en aldus ultimo 2017 op het 4-kwartaalsgemiddelde gebaseerd.

De systematiek voor de vaststelling van de actuele (maand) dekkingsgraad is vanaf 1 januari 2015 gewijzigd. De systematiek van de driemaandsmiddeling is vervallen, de actuele dekkingsgraad per ultimo van elke maand is de dekkingsgraad zonder middeling op basis van de RTS per ultimo van de maand, maar onveranderd op basis van de UFR. De actuele dekkingsgraad per 1 januari 2018 op basis van de regels van het nFTK is voor SPTV I.L. 108,7%. (2017: 107,9%). Hierbij is uitgegaan van een beschikbaar vermogen van EUR 516.463.000 en totale voorziening pensioenverplichtingen ter hoogte van EUR 475.024.000. De beleidsdekkingsgraad die is vastgesteld bedraagt per 1 januari 2018 108,1%. (2017: 107,4%)

Vereist Eigen Vermogen (VEV)

Het VEV dient op basis van de regels van het nFTK opnieuw berekend te worden. De aan te houden buffers voor bestaande risicofactoren zijn namelijk verhoogd en de buffers voor bestaande risicofactoren zijn verrijkt. Deze regels hebben echter geen effect voor SPTV I.L.. De eis van het aanwezig zijn van de vereiste dekkingsgraad is namelijk weliswaar wel van toepassing op volledig herverzekerde pensioenfondsen, maar zal nihil zijn. Vrijwel alle risico's die bij het bepalen van de omvang van het VEV op basis van het standaardmodel aan de orde zijn, zijn niet aan de orde bij herverzekerde fondsen die risico's volledig hebben overgedragen aan een herverzekeraar door middel van een garantiecontract. Alleen het kredietrisico dat fondsen lopen op de herverzekeraar is aanwezig, echter dat hoeft niet te worden geadresseerd.

Herstelsystematiek

Onder het nFTK verandert ook de herstelsystematiek. In plaats van een korte- en lange termijnherstelplan komt er één herstelplan van maximaal tien jaar. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd. Het resterende tekort mag dan weer in maximaal tien jaar worden weggewerkt. Hierdoor zal het herstel naar de vereiste dekkingsgraad langer duren dan tien jaar. De premie hoeft in een situatie van dekkingstekort niet meer bij te dragen aan herstel. Indien het fonds per 1 januari 2015 een reservetekort heeft, dient vóór 1 juli 2015 een herstelplan opgesteld te worden.

Voor een volledig herverzekerd fonds zoals SPTV I.L. is de wijziging van de herstelsystematiek minder relevant. Het VEV is als gezegd nihil. SPTV I.L. houdt wel een Minimum Vereist Eigen Vermogen (MVEV) aan. Dit MVEV bedraagt in 2017 0,02% van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Door de garantie die door de herverzekeraar wordt gegeven is een dekkingstekort (d.w.z. een lagere dekkingsgraad dan het MVEV) echter niet aan de orde. Er is geen sprake van een herstelplan voor het fonds.

Korten

Het korten van de pensioenen blijft een laatste noodmaatregel. Indien de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lang lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en ook de actuele dekkingsgraad bij de laatste vaststelling lager is, dan moet er gekort worden. Dat kan ineens of evenredig gedurende maximaal tien jaar. Een korting is ook noodzakelijk als er onvoldoende herstelkracht is om binnen tien jaar te herstellen tot de vereiste dekkingsgraad. Voor SPTV I.L. geldt echter dat kortingsmaatregelen vanwege de volledige herverzekering door middel van een garantiecontract niet aan de orde zijn.

Indexatie

Er kan onder de nFTK-wetgeving minder snel geïndexeerd worden. Dit kan pas vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110 procent. Er moet gecontroleerd worden of dezelfde mate van indexeren ook in de toekomst gefinancierd kan worden uit het eigen vermogen boven 110 procent. Daarbij moet rekening worden gehouden met het maximale aandelenrendement. Voor een gemiddeld fonds kan bij een beleidsdekkingsgraad van 120 procent een indexatie van één procent worden gegeven en bij 130 procent een indexatie van twee procent. Voor een jong fonds liggen de grenzen ongeveer vijf procent hoger, voor een oud fonds ongeveer vijf procent lager. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het beleggingsbeleid van een pensioenfonds. De toeslagenmatrix komt te vervallen. In 2017 is geen toeslag toegekend.

Op grond van artikel 137 van de Pensioenwet gelden deze regels van het toekomstbestendig indexeren echter niet voor volledig herverzekerde pensioenfondsen zoals SPTV I.L..

Kostendekkende premie

SPTV I.L. heeft als gesloten fonds geen premie-inkomsten.

Haalbaarheidstoets

De Pensioenwet legt de pensioenfondsen de verplichting op een jaarlijkse haalbaarheidstoets uit te voeren. Dit is de opvolger van de continuïteitsanalyse. De haalbaarheidstoets geeft een inschatting van het verwachte pensioenresultaat en voor de risico's daaromheen. Fondsen moeten zelf binnen de door de Wet toegestane grenzen een bandbreedte vaststellen voor de toegestane afwijking van het verwachte pensioenresultaat bij een slecht weer scenario. Deze bandbreedte moet passen bij de risicohouding van de deelnemers in het fonds. Jaarlijks wordt gekeken of het verwachte pensioenresultaat nog aansluit bij de gewekte verwachtingen. Voor de toets wordt een uniforme aanpak voorgeschreven. De eerste (aanvangs)haalbaarheidstoets is in 2015 ingediend bij de DNB. Vanwege de ingrijpende wijziging van de omstandigheden moest in 2016 wederom een aanvangshaalbaarheidstoets worden uitgevoerd. De resultaten weken enigszins af van de uitkomsten van 2015. De ondergrens van het feitelijk verwacht

pensioenresultaat is daarom toentertijd door het bestuur verhoogd van 67,5% naar 70,0%. In 2017 is een "normale" haalbaarheidstoets uitgevoerd.

Bij de haalbaarheidstoets voor herverzekerde fondsen zal rekening moeten worden gehouden met de specifieke kenmerken van het garantiecontract bij AEGON. Bovendien zullen aannames gemaakt moeten worden hoe de contractvoorwaarden van de herverzekeraar gedurende de prognoseperiode zullen wijzigen. SPTV I.L. heeft voor 1 juli 2017 de nieuwe haalbaarheidstoets ingediend bij DNB.

Voor een herverzekerd fonds geldt dat de evenwichtssituatie veelal een lagere dekkingsgraad kent dan de feitelijke dekkingsgraad. Daar is in de vaststelling van de ondergrenzen rekening mee gehouden. Deze zijn door het bestuur als volgt vastgesteld en gecommuniceerd met de sociale partners

- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie: 60%
  - Dit is in lijn met de beleidsuitgangspunten van (vrijwel) volledige pensioenopbouw en vrijwel geen indexatietoekenning.
- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie: 70,0% (was 67,5%)
  - Dit is in lijn met de beleidsuitgangspunten van (vrijwel) volledige pensioenopbouw en een beperkte indexatietoekenning.
- Maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in slecht weer scenario: 30%
  - Door de maximalisatie van de premie kunnen kortingen op de jaarlijkse pensioenopbouw voorkomen. Daarom is een aanzienlijke spreiding mogelijk.

Deze ondergrenzen zijn getoetst in de haalbaarheidstoets van juli 2017. (2016) De uitkomsten zijn:

• Verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie:	83,0%	(77,2%)
• Verwacht pensioenresultaat bij slechtweer scenario:	64,8%	(59,7%)
• Afwijking in slecht weer:	21,9%	(22,6%)

Beleggingenparagraaf

Beleggingsperformance

De beleggingen van de pensioengelden worden binnen het mandaat verzorgd door vermogensbeheerder Aegon Investment Management.

Voor het verzekerd vermogen is de normverdeling als volgt:

Tabel 1: normverdeling (percentage van marktwaarde)

	Norm:	Minimum:	Maximum:
Beleggingscategorie (in % van de totale portefeuille)			
Liquide middelen	0	-5,00	5,00
Vastrentende waarden	67,70	57,70	77,70
Aandelen	19,90	14,90	24,90
Grondstoffen	4,80	2,30	7,30
vastgoed	7,60	5,10	10,10

Voor het vrij vermogen ondergebracht bij Aegon IM is de normverdeling:

Tabel 2: normverdeling vrij vermogen (percentage van marktwaarde)

	Strategisch:	Minimum:	Maximum:
Beleggingscategorie (in % van de totale portefeuille)			
Liquide middelen	0,00	0,00	5,00
Vastrentende waarden	60,00	50,00	70,00
Aandelen	30,00	20,00	40,00
Grondstoffen	5,00	0,00	10,00
Vastgoed	5,00	0,00	10,00

Verantwoord beleggen

Het vermogensbeheer van zowel het verzekerd depot als het vrije vermogen depot wordt uitgevoerd door Aegon Asset Management. Het fonds in liquidatie heeft regulier overleg over verantwoord beleggen met Aegon AM en onderschrijft haar beleid in deze. Aegon AM geeft in zijn document '*Beleid Verantwoord Beleggen*' aan dat er een uitsluitingenbeleid van toepassing is op alle bedrijven die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van de volgende soorten wapens, munitie en mijnen: biologische wapens, chemische wapens, anti-persoonsmijnen, clusterbommen, en munitie met verarmd uranium.

Bij indirecte betrokkenheid door een aan de onderneming juridische verbonden entiteit, zoals moederbedrijf of dochteronderneming, geldt een belang van 25% als drempel voordat tot uitsluiting wordt overgegaan.

Aangaande nucleaire wapens, sluit AEGON bedrijven uit die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van nucleaire wapens in landen waarvoor dat onder het non-proliferatieverdrag niet is toegestaan. Voor categorieën als natuur en milieu, gezondheid en dierenwelzijn is het beleid primair gericht op het aanspreken van partijen indien zij afwijken van de normen. In het geval van schending mensenrechten en arbeidsrechten vindt uitsluiting plaats aangetoonde stelselmatige schendingen van die rechten.

Voor een verdere verhandeling en detaillering hierover wordt verwezen naar het in het bovengenoemd door AEGON uitgegeven document '*Beleid Verantwoord Beleggen*'.

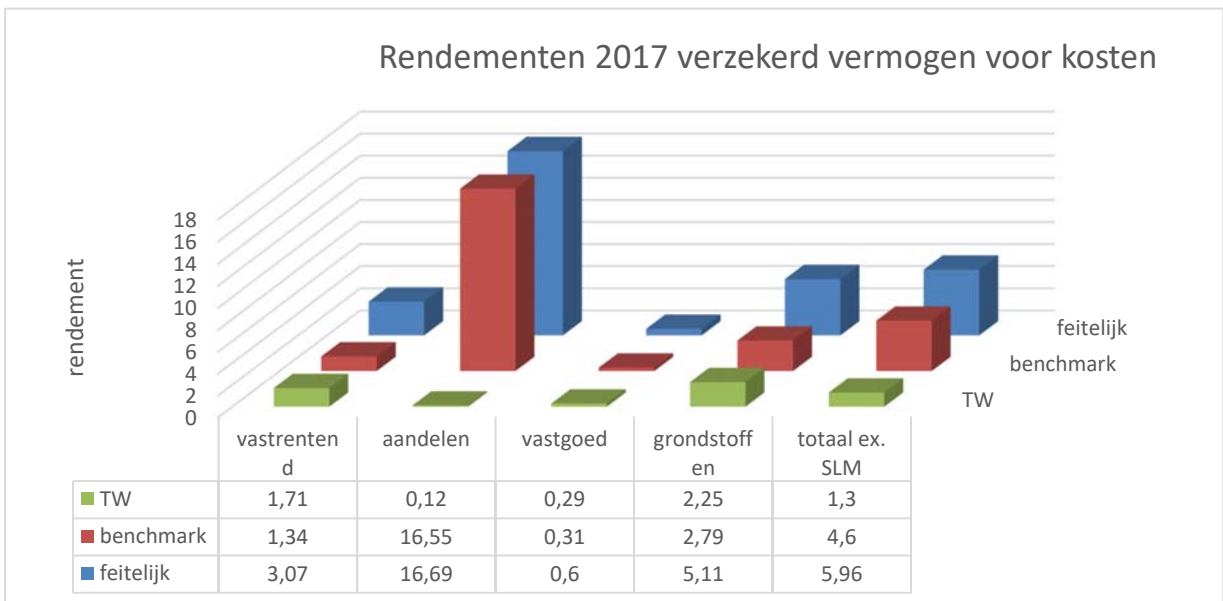
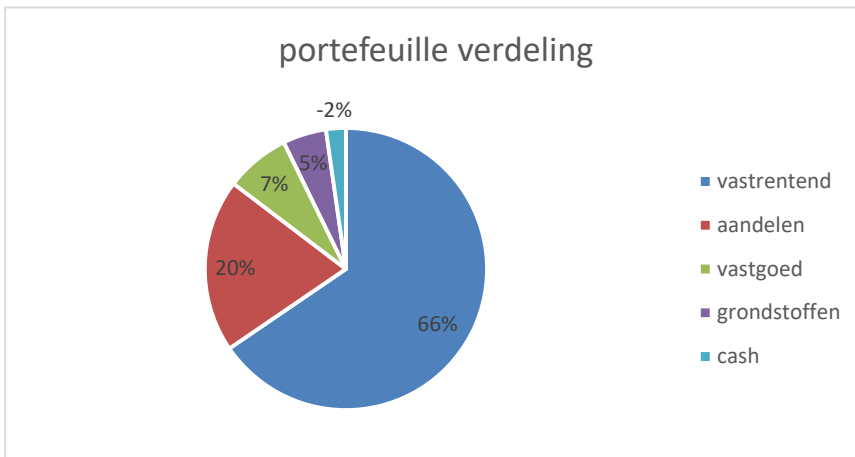
Beleggingsperformance

Verzekerd vermogen

De beleggingen van de pensioengelden werden in 2017 binnen het mandaat verzorgd door vermogensbeheerder Aegon Asset Management. Het afgelopen verslagjaar bedroeg de

beleggingsperformance na kosten bij Aegon voor wat betreft het verzekeringsdepot in totaal 3,12%. (tegen 10,95% in 2016)

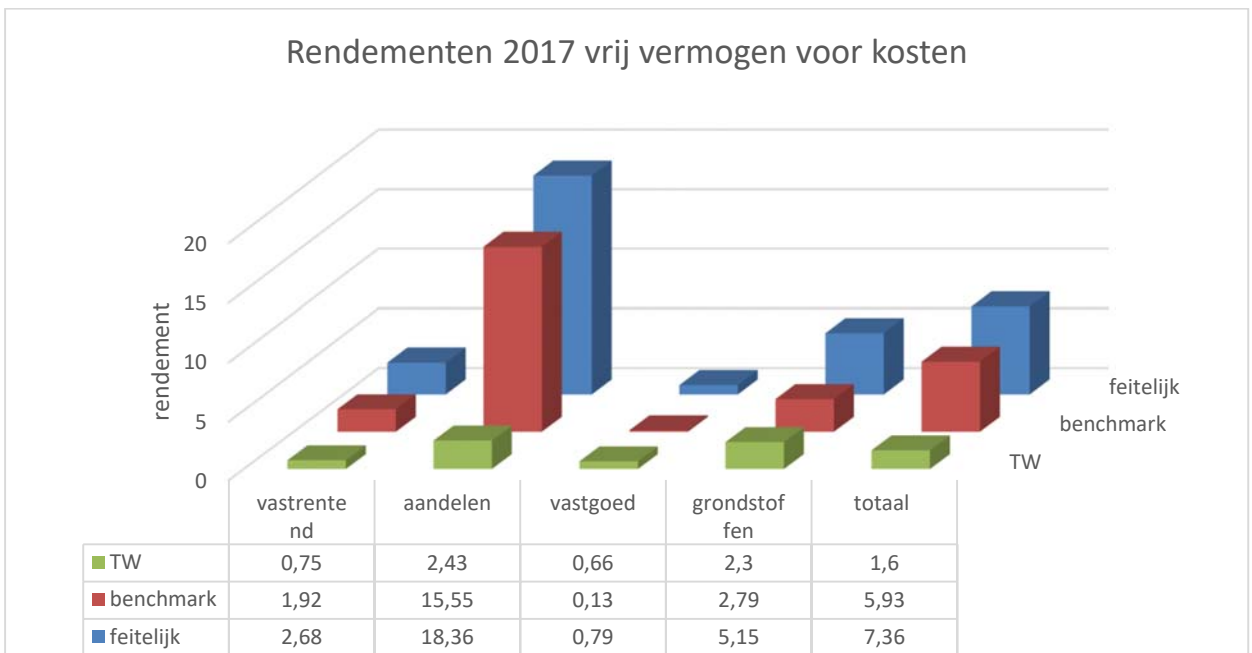
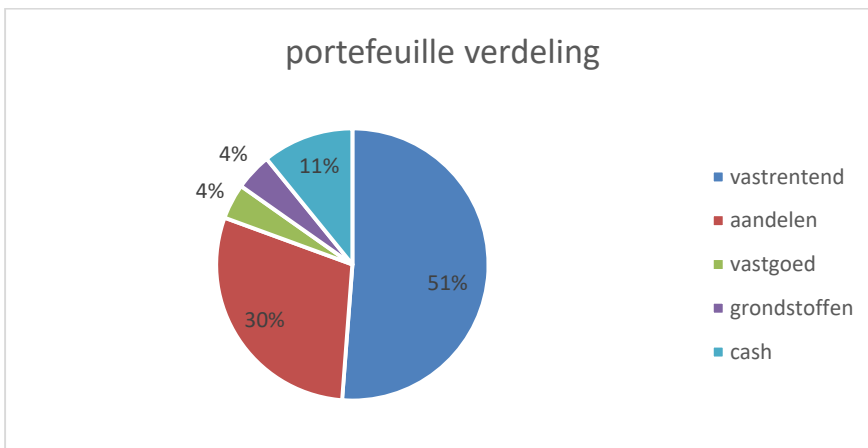
Ten aanzien van aandelen bedroeg rendement voor kosten 16,69% (6,83%), voor vastrentende waarden 3,07% (9,26%), voor vastgoed 0,6% (4,88%), voor grondstoffen 5,11% (12,17%) en het SLM (Strategic Liability Matching) heeft vanwege de per saldo stijgende rente gedurende het jaar 2017 een rendement van (14,07%), 33,33% opgeleverd. Dit heeft een negatief effect gehad op het vastrentende deel van de portefeuille. Door de goede presterende andere drie onderdelen komt het totaal rendement uit op 3,12%. Zonder SLM is het rendement uitgekomen op 5,71%. De benchmark voor de portefeuille is 4,58% wat een toegevoegde waarde geeft van 1,07%. Er is geen benchmark voor de SLM beleggingen.

Vrije vermogen

Het rendement op het vrij vermogen depot bij Aegon bedroeg na kosten 6,95% (6,62% in 2016). De samengestelde benchmark voor de portefeuille was 5,93 hetgeen een toegevoegde waarde geeft van 1,02%.

Het rendement op vastrentende waarden bedroeg voor kosten 2,68% (5,74%). De aandelen rendeerden met 18,36% (9,12%), de vastgoedportefeuille 0,79% (4,16%) en grondstoffen 5,15% (12,09%).

Kosten vermogensbeheer

De beheerskosten voor het beleggingsdepot voor de voorziening pensioenverplichtingen van in totaal €370 miljoen bedroegen 0,21% zijnde €793.283. Daarnaast waren de transactiekosten 0,03 % in euro's €95.381. Voor het vrije vermogen zijn de kosten als volgt: de beheerskosten zijn 0,39% van €36 mln is €138.489 en de transactiekosten bedragen € 1.683. Overigens betreffen de hiervoor genoemde rendementen netto rendementen, dus geschoond voor de kosten vermogensbeheer, deze zijn al in

minderung gebracht. Op de kosten vermogensbeheer is nog een korting verleend van € 226.276 zijnde compensatie op beheersvergoeding.

Terugblik 2017

De rente is in de loop van 2017 verdere opgelopen wat zich ook vertaalde in een negatief effect op het rendement op de obligaties in combinatie met de SLM renteafdekking. De verplichtingen zijn echter gedaald van €489 mln naar €475 mln. Het opkoopprogramma van de ECB wordt in de loop van 2018 verdere afgebouwd maar blijft de rente nog drukken. De lage inflatie zorgt wel voor een geringe aanslag op de waardevastheid van de pensioenen en de aanspraken. De aandelen markten lieten in 2017, net als het jaar ervoor, zeer goede resultaten zien. Het is onzeker of de aandelenmarkten gezien de oplopende waarderingen ook komend jaar blijven zorgen voor redelijke totaal rendementen. Grondstoffen hebben na een dip halverwege het jaar zich goede hersteld naar een jaarrendement van 5%. Voor vastgoed is 2017 een neutraal jaar geweest door rente schommelingen en valuta-effecten.

Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar

De rente is in de loop van 2017 gestegen maar ligt nog steeds op een historisch laag niveau. De actuairieel benodigde voorziening is per 31 december 2017 gedaald tot €475,0 mln. Conform de verslaggevingseisen behorende bij dit soort contracten is deze post ook als vordering op de balans opgevoerd onder de noemer "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen".

In 2017 zijn er geen premie-inkomsten. De vennootschap heeft een bijdrage geleverd aan de bestuurs- en uitvoeringskosten. Er is geen indexatie toegekend.

Het saldo van baten lasten bedroeg over 2017 € 2.899.000. Hiermee is het vrije vermogen van het fonds gestegen van €38.610.000 ultimo 2016 naar €41.509.000 per 31/12/2017.

In 2017 zijn de uitvoeringskosten als volgt onder te verdelen:

Uitvoeringskosten	2017		2016	
	X	Kengetal	X	Kengetal
Pensioenbeheerskosten	€ 184.841	€ 1.479	€ 259.353	€ 2.255
Vermogensbeheerskosten	€ 931.771	0,23%	€ 934.950	0,23 %
Transactiekosten	€ 97.064	0,02%	€ 91.479	0,02 %

Actuariële paragraaf

Solvabiliteitstoets

De solvabiliteitstoets is voor het jaar 2017 door AON/Hewitt uitgevoerd. De aanwezige reservepositie is bepaald op € x positief, volgens de volgende berekening:

(in duizenden euro's)	
Vordering op herverzekeraar	475.024
Overige middelen pensioenfonds	41.509
Beschikbaar vermogen	516.533
Af: Technische voorzieningen	-/-475.024
Af: Minimaal Vereist Eigen Vermogen	-/-73
Reservepositie	41.436

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekening regels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum tenminste gelijk aan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Technische analyse

In 2017 is een positief resultaat van € 2.899.000 (2016 negatief resultaat van € 47.000) behaald. Om inzicht te verkrijgen in de totstandkoming van dit resultaat is een uitsplitsing naar verschillende bronnen noodzakelijk. Deze zogeheten technische analyse heeft tot doel om het genoemde behaalde resultaat onder te verdelen door de posten van de staat van baten en lasten te confronteren met posten van de ontwikkeling van de Voorziening Pensioen Verplichtingen. Deze wordt als zodanig niet door Aegon opgeleverd, maar Aon voert controle over het jaarwerk uit, berekent Voorziening Pensioen Verplichting (VPV), de kostendekkende premie (KDP) en de solvabiliteitstoets. Hieruit is het duidelijk waarin de grote delta's in saldo van baten en lasten en financiële positie van het fonds zitten.

Risicoparagraaf

Beleggingsrisico

De in 2011 afgeronde ALM studie heeft in 2017 niet tot wijziging van het beleggingsmandaat van het beleggingsdepot voor de voorziening pensioenverplichtingen geleid. Vanwege de lage rente en de daardoor lage rendementen op vastrentende waarden is besloten tot een aanpassing van het beleggingsmandaat voor het vrije vermogen, in die zin om een gedeelte van het vastrentende deel te verminderen en om te zetten in ABS (Asset Backed Securities). Het feitelijke aandeel ABS was eind 2015 ruim 13% van het vastrentende deel. Dit mandaat is net als in 2016 ook in 2017 ongewijzigd gehouden, vanwege de onduidelijkheid over de toekomstige aanwending van de overige reserves.

Renterisico

Om het renterisico van de verplichtingen gedeeltelijk af te dekken, is de duration (gewogen looptijd) van de vastrentende waarden per 1 maart 2008 voor 50% in overeenstemming gebracht met de looptijd van de pensioenverplichtingen door middel van een LDO (Long Duration Overlay). In de loop van 2014 is dit product vervangen door het SLM fund (Strategic Liability Matching). Dit fonds heeft een betere matching met de kasstromen over de looptijden. Hierdoor wordt het renterisico op de pensioenverplichtingen voor de helft beperkt. Deze vorm van renteafdekking is verder ongewijzigd voortgezet om redenen van risicobeheersing. Voor het vrije vermogen is geen renteafdekking van toepassing. Wel is in het vrije vermogen een deel van de vastrentende waarde omgezet in ABS (Asset Backed Securities). Dat fonds geeft een verminderd renterisico. Strategisch mandaat is 13,4% van de vastrentende waarde in ABS belegd. Daarin is in 2017 geen wijziging aangebracht.

Actuarieel risico

De rechtenopbouw en de daarmee gepaard gaande berekeningen, die op actuariële grondslagen zijn gebaseerd, om tot de pensioenverplichtingen te komen worden ieder jaar geëvalueerd. De actuariële grondslagen bevatten een aantal verwachtingen en hypothesen van algemene aard zoals o.a. de overlevingstabel. Wij zullen de grondslagen nauwlettend volgen en indien daartoe aanleiding is, in overleg met de actuaris, de grondslagen aanpassen. Het actuariële risico is geheel afgedekt als gevolg van het garantiecontract dat met Aegon overeengekomen is. Voor 2012 is dit risico verhoogd wat tot uitdrukking komt in de hogere opslag op de VPV vanwege de hogere levensverwachting. Dit heeft mede geleid tot een verhoging van de kostendeekkende premie in 2013 en 2014. Voor het bestand van SPTV I.L. zijn geen fonds-specifieke grondslagen m.b.t. langlevens van toepassing. Het actuariële risico is v.w.b. de VPV nihil. De variatie in levensverwachting zal effect hebben op de kosten van inkoop van toeslagen uit het vrije vermogen.

Krediet risico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop een fonds vorderingen heeft. De belangrijkste tegenpartijen van het fonds zijn Aegon Levensverzekering N.V. met wie het fonds een overeenkomst tot herverzekering van de pensioenverplichtingen, premievrijstellingrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico's heeft gesloten en Aegon Investment Management voor de beleggingen in het vrij vermogen depot. De creditrating van Aegon Levensverzekering N.V. is in 2017 door Standard & Poors vastgesteld op AA-. Er is geen verwachting dat deze naar beneden zal worden aangepast. Aegon is bovendien aan gemerkt als een systeem verzekeraar, wat in voorkomend geval ondersteuning van de overheid mogelijk maakt.

Risico analyse

In 2017 is het *operational risk sheet* aangepast en geëvalueerd en zijn als de belangrijkste overige risicofactoren vastgesteld:

- Inflatie risico. Een oplopende inflatie zal de nominaal gegarandeerde pensioenen in waarde doen dalen. Daarom ziet het bestuur het als noodzaak de winstdeling te behouden, tenzij dit onevenredig beslag legt op kosten en bestuursdruk.
- Kredietrisico is qua impact in de ogen van het bestuur toegenomen. Het monitoren rating Aegon en zorgen voor voldoende diversificatie blijft belangrijk.
- Het sponsorrisico is vergroot aangezien de bijdrage in uitvoeringskosten voor 2017 en daarna beperkt is.

De rating van Aegon is nog steeds AA-. Dit heeft geen effect op de jaarrekening. Het bestuur monitort de kredietwaardigheid zorgvuldig maar er is geen aanleiding tot specifieke actie in deze.

Niet-financiële Risico's

- Juridisch risico's zijn geanalyseerd en qua *likelihood* als zelden en *impact* als gering aangemerkt. Mitigerende maatregelen zijn van kracht zoals gedragscode, ISAE3402 verklaring en juridische ondersteuning van AON/Hewitt.
- Cyberrisico en IT risico zijn als mogelijk geïdentificeerd met impact medium. De IT structuur van zowel Transavia als Aegon is sterk beveiligd. Aegon heeft externe back up van zijn administratie. Het IT risico wordt besproken bij de behandeling van de ISAE3402 verklaring.
- Integriteitsrisico is uitvoerig door het bestuur uitgewerkt en besproken en behoeft geen verdere maatregelen. In 2017 is de gedragscode ook door verbonden personen getekend.

Toekomstparagraaf

Voortbestaan fonds.

Overweging

In de missie van het fonds is opgenomen dat de aanspraken en de ingegane pensioen zoveel mogelijk waardevast worden gehouden. De middelen daarvoor zijn de overige reserves en winstdeling uit het beleggingsdepot voor de voorziening pensioenverplichtingen.

De vereffenaars willen het contract met Aegon zodanig afronden dat voor de toekomst dit indexatiepotentieel als mogelijkheid blijft bestaan. Dit echter onder voorbehoud dat toekomstige noodzakelijke investering in mankracht en geld te in redelijke verhouding staan tot de kans op toekomstige winstdeling.

Proces

De verschillende mogelijkheden van voortgezette winstdeling bij voortzetting van fonds en bij andere opties zijn bestudeerd en met scenario analyses inzichtelijk gemaakt. De vereffenaars komen daarbij tot de conclusie dat er onvoldoende verdedigbare redenen te vinden zijn om het fonds voort te zetten. Belangrijk aspect zijn de kosten die daarmee gemoeid zijn maar ook de governance druk die ook voor een gesloten fonds van toepassing blijft.

Besluit

In januari 2018 heeft het bestuur na uitvoerig intern beraad een voorgenomen besluit genomen tot liquidatie en is zij met het Verantwoordingsorgaan in gesprek om de argumentatie en achtergronden toe te lichten.

Het VO heeft op 5 maart een positief advies gegeven en op 13 maart 2018 heeft het bestuur het besluit genomen tot liquidatie van het fonds. De verwachting is dat in de loop van 2019 het liquidatieproces kan worden afgerond. Het fonds in liquidatie beschikt over een voorziening voor de volgende twee jaar om de operationele kosten te dekken. Daarnaast wordt met de vennootschap overlegd over aanvullende ondersteuning.

Winstdeling en overige reserves.

In het voorjaar van 2018 zal het bestuur een besluit nemen t.a.v. het behoud van winstdeling, de overdracht van de opgebouwde aanspraken en het beleggingsdepot voor de voorziening pensioenverplichtingen en afronding van het GB contract met Aegon. Met name de juridische mogelijkheden van voortzetting van het contract zonder pensioenfonds wordt verder onderzocht op haalbaarheid. Het bestuur verwacht in 2018 het overleg daarover met Aegon af te ronden en met de belanghebbenden tot een akkoord te komen.

De verschillende mogelijkheden van aanwending van de overige reserves worden met het oog op een evenwichtige belangenbehartiging zorgvuldig onderzocht. Daarbij zijn de wijze van beheer maar zeker ook de verdeling en aanwending van de overige reserves een essentiële punten. Het moet zichtbaar zijn dat evenwichtige belangenafweging heeft meegewogen en de uiteindelijke keuze moet uitgelegd kunnen worden. Goed overleg met het VO is dan ook een randvoorwaarde voor een voor alle partijen aanvaardbare uitkomst. Ook daarin zijn stappen gezet die in 2018 tot een definitieve oplossing zullen leiden.

BOP

Zolang SPTV I.L. als fonds bestaat zal het bestuur de verantwoordelijkheid houden voor de deelnemers die al voor eind 2017 onder de BOP regeling vallen.

Uitvoeringskosten

Er zal wederom een verlengde uitvoeringsovereenkomst met de vennootschap worden afgesproken voor de komende periode; de vennootschap heeft aangegeven voor 2017 nog een deel van de bestuurskosten te dragen maar wilde duidelijkheid over de toekomst na 2017 om een open eind te vermijden. Die duidelijkheid is in het eerste kwartaal van 2018 gekomen. De voorziening die het bestuur heeft getroffen houdt rekening met een liquidatieproces en zal voor 2018 en 2019 worden aangesproken.

Economische verwachtingen

Het is de verwachting dat de trend van economische verbetering zich nog wel even voortzet. Onzekere factoren blijven de geopolitieke situatie en zeker ook het monetaire beleid in zowel de EU maar ook de VS. Zo heeft het schulden opkoop programma van de ECB een duidelijk neerwaarts effect gehad op de (lange) rente. Dat is uiterst ongunstig voor de hoogte van de verplichtingen van de pensioenfonds. Het

programma wordt in 2018 nog voortgezet tot in elk geval september zij het in dat het volume wordt verminderd. Dit zal wellicht tot een gering hogere rente leiden en dus tot lagere verplichtingen. De economische groei en daarmee gepaard gaande schaarste aan goederen en arbeidskrachten zal naar verwachting een opwaartse druk op de inflatie geven.

ALM

Afhankelijk van de wijze van aanwending van de overige reserves zal een nieuwe ALM studie worden uitgevoerd om het beleggingsmandaat vast te stellen.

Intensieve communicatie is in 2018 nodig in samenwerking met de vennootschap om de informatie over de verschillende pensioendelen op duidelijke en overzichtelijke wijze bij de betrokkenen te krijgen.

Schiphol, 25 juni 2018

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers in liquidatie

De vereffenaars

Dhr. R. Bosma

Dhr. P. Mareé

Dhr. W. Ekhart

Dhr. J.W. Bouquet

Dhr. A.W. Gerritsma

Jaarrekening

Balans per 31 december 2017

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(bedragen in duizenden euro's)		2017	2016
Activa			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	5	41.454	34.556
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	6	475.024	488.945
Vorderingen en overlopende activa	7	429	4.987
Overige activa	8		
Liquide middelen		753	674
		<u>517.660</u>	<u>529.162</u>
Passiva			
Kapitaal en reserves	9		
Overige reserves		<u>41.509</u>	<u>38.610</u>
		41.509	38.610
Technische voorzieningen	10		
Voorziening Pensioenverplichtingen		475.024	488.945
Overige technische voorzieningen		<u>518</u>	<u>518</u>
		475.542	489.463
Overige schulden en overlopende passiva	11		
Werkgever		274	688
Overige schulden en overlopende passiva		<u>335</u>	<u>401</u>
		609	1.089
		<u>517.660</u>	<u>529.162</u>

Staat van Baten en Lasten over 2017

(bedragen in duizenden euro's)		2017	2016
Resultaat beleggingen voor risico pensioenfonds	15	2.415	2.184
Baten uit herverzekering			
• Uitkering herverzekering	18	9.332	8.643
• Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	10	13.291	38.839
• Winstdeling	7	-	-/-1.678
Overige baten	15	836	435
Totaal Baten		25.874	48.423
Mutatie Technische voorziening pensioenverplicht	10	13.291	38.839
Premies herverzekering	16	167	574
Saldo waarde overdrachten	17	-	55
Pensioenuitkeringen	18	9.332	8.643
Mutatie overige technische voorzieningen		-	100
Pensioenuitvoeringskosten	19	185	259
Totaal Lasten		22.975	48.470
Saldo van Baten en Lasten		2.899	-/-47

Bestemming van het saldo van Baten en Lasten

(bedragen in duizenden euro's)		2017	2016
Overige reserves		2.899	-/-47
Saldo van baten en lasten		2.899	-/-47

Kasstroomoverzicht over 2017

(bedragen in duizenden euro's)	2017	2016
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen herverzekerde uitkering BOP	1.587	1.109
Betaalde kosten	-/-177	-/-235
Verrekening met Herverzekeraar	4.535	-/-2.832
Betaling rekening-courant werkgever	-/-1.377	
	<u>4.568</u>	<u>-/-1.958</u>
 Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	32	107
Aankoop beleggingen voor risico pensioenfonds	-/-493	-/-740
Verkoop beleggingen voor risico pensioenfonds	470	2.029
	<u>10</u>	<u>1.396</u>
Totale mutatie kasstroom	<u>4.578</u>	<u>-/-562</u>
 Beginstand geldmiddelen	677	1.239
Eindstand geldmiddelen	5.255	677
 Totaal mutatie kasstroom	<u>4.578</u>	<u>-/-562</u>

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2017

1. Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers in liquidatie, statutair gevestigd te Haarlemmermeer op het adres Piet Guilonardweg 15, 1117 EE Luchthaven Schiphol (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers.

2. Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Er bestaat geen twijfel over de continuïteit gelet op het feit dat het fonds over ruim voldoende eigen vermogen beschikt om de aan nog voorziene toekomstige verplichtingen te voldoen.

Het bestuur heeft op 29 juni 2017 de jaarrekening opgemaakt en vastgesteld.

3. Stelsel – en schattingswijzigingen

Er hebben zich geen stelselwijzigingen of schattingswijzigingen voor gedaan in 2017.

4. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

(a) Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

(b) Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

(c) Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en

verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post overlopende activa, dan wel overlopende passiva.

(d) Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

(e) Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

(f) Beleggingen

(f.1) Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Beleggingen voor risico pensioenfondsen en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

(f.2) Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde van niet beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op basis van waarderingsmodellen.

(f.3) Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebeoordeling plaats op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Indien geen betrouwbare schatting van de actuele waarde van vastrentende waarden is te maken, worden deze gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

(f.4) Grondstoffen

Beursgenoteerde grondstoffen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde van niet beursgenoteerde grondstoffen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op basis van waarderingsmodellen.

(f.5) Vastgoed

Beursgenoteerde vastgoed en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde van niet beursgenoteerde vastgoed en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op basis van waarderingsmodellen.

(g) Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

De waardering en presentatie van beleggingsdepots is overeenkomstig de grondslagen voor beleggingen.

(h) Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

(i) Technische voorzieningen

(i.1) Voorziening voor pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde).

De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen ultimo 2017 zijn uitgevoerd op basis van de volgende, belangrijkste actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2017 inclusief UFR
- Overlevingstafels: Prognose tafel AG 2016 met startjaar 2018 en met toepassing van correctietabel
- CRC7
- Gehuwdheid: Onbepaalde man/vrouw
- Partnerpensioen: Aanname dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw
- Kostenopslag: 0,5% excasso opslag

j.2) Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten

De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten wordt bepaald om mogelijke toekomstige (kasstromen die voortvloeien uit) kosten voor administratie, communicatie en het doen van uitkeringen, te kunnen voldoen tijdens het liquidatie traject.

(j) Kasstroomoverzicht

Deze is opgesteld volgens de directe methode.

(k) Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad is uitgedrukt in een percentage van het eigen vermogen ten opzichte van de som van de technische voorziening en overige voorziening.

De definitie voor de beleidsdekkingsgraad is opgenomen in paragraaf nFTK (p.17).

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale rentetermijnstructuur.

5. Beleggingen voor risico pensioenfonds

De mutaties van 2016 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(in duizenden euro's)	Stand per 1 jan. 2016	Aankopen	Verkopen/aflossingen	Verkoopres./Herwaardering/Overige	Stand per 31 dec. 2016
Vastrentende waarden	20.438	96	-/-1.077	1.018	20.475
Aandelen	10.349	-	-/-617	832	10.565
Vastgoed	1.896	49	-/-246	12	1.710
Grondstoffen	1.101	595	-/-89	196	1.803
Overige	3	-	-	-	3
	33.787	740	-/-2.029-	2.058	34.556

De mutaties van 2017 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(in duizenden euro's)	Stand per 1 jan. 2017	Aankopen	Verkopen/aflossingen	Verkoopres./Herwaardering/Overige	Stand per 31 dec. 2017
AEAM European Credit Fund	7.418	177	-	220	7.815
AEAM Core Eurozone Gov Bond Fund	6.677	243		-/-51	6.869
AEAM ABS Fund	2.798	-	-/-34	103	2.867
AEAM Global High Yield Fund	1.840	-	-/-112	83	1.811
AEAM Emerging Market Debt Fund	1.742	-	-/-11	132	1.863
Vastrentende waarden	20.475	420	-/-157	487	21.225
Aandelen	10.565	1	-/-231	1.840	12.175
Vastgoed	1.710	68	-/-5	-/-34	1.739
Grondstoffen	1.803	4	-/-77	83	1.813
Overige	3			4.499	4.502
	34.556	493	-/-470	2.376	41.454

Dit betreft participaties in 8 Aegon beleggingsfondsen. Hieronder zijn deze weergegeven:

Naam Fonds	Portefeuille	Niveau	Toelichting
AEAM European Credit Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in obligaties uitgegeven door bedrijven en instellingen
AEAM Core Eurozone Gov Bond Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, in staatspapier genoteerd in euro, van landen uit de Core Eurozone benchmark.

AEAM ABS Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in asset backed securities genoteerd in euro of omgezet naar euro, gespreid over verschillende issuers, onderpanden, sectoren en landen
AEAM Global High Yield Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in hoogrenderende obligaties uitgegeven door Amerikaanse of Europese bedrijven en instellingen.
AEAM Emerging Market Debt Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in vastrentende waarden in US Dollars uitgegeven door bedrijven, instellingen of overheden uit opkomende landen
AEAM World Equity Fund	Aandelen	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen in ontwikkelde en opkomende aandelenmarkten over de hele wereld.
AEAM Global Real Estate Fund	Vastgoed	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, in aandelen van beursgenoteerde vastgoedondernemingen over de hele wereld.
AEAM Global Commodity Fund	Overige	2	Het Fonds belegt indirect wereldwijd in de markten voor grondstoffen.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderings-modellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Niveau 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata

Het pensioenfonds houdt geen aandelen in Transavia C.V. (premiebijdragende instelling)

6. Herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen is als volgt in de jaarrekening opgenomen:

(in duizenden euro's)	2017	2016
Herverzekeringdeel technische voorzieningen	475.024	488.945

De tot 1 januari 2016 opgebouwde aanspraken onder het garantiecontract zijn winstdelend gehouden. Tevens komen vanaf 2016 de garantiekosten uit hoofde van opgebouwde aanspraken tot en met 2014 ten laste van het beleggingsrendement en daarmee de overrente. Op contractuele voorwaarden resteert per ultimo 2017 een negatieve overrente van ruim EUR 73 mln (per ultimo 2016 EUR 71 mln), deze dient eerst ingelopen te zijn voordat het fonds deelt in enige overrente.

7. Vorderingen en overlopende activa

Overige vorderingen en overlopende activa

(in duizenden euro's)	2017	2016
Winstdeling herverzekeraar	-	1.901
Dividendbelasting	6	26
Rekening courant met herverzekeraar	206	3.060
Uitkering beroepsongeschiktheid verzekeraar	217	-
	429	4.987

Alle overige vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

8. Overige activa

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan het pensioenfonds.

9. Kapitaal en reserves

(in duizenden euro's)	Overige reserve
Stand per 1 januari 2016	38.657
Bij: saldo van rekening van baten en lasten	-/-47
Stand per 31 december 2016	<u>38.610</u>
Bij: voorstel bestemming van baten en lasten	2.899
Saldo per 31 december 2017	<u>41.509</u>

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het bestuur stelt voor om het resultaat ten gunste te brengen van de overige reserves, dit voorstel is in bovenstaand overzicht verwerkt.

Solvabiliteit

Doordat het fonds de voorziening voor pensioenverplichtingen heeft ondergebracht bij Aegon is geen vereist eigen vermogen nodig.

(in € 1.000)	2017	2016
Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)	475.024	488.945
MVEV als % van VPV	0,02%	0,02%
MVEV als bedrag	73	96
Aanwezige dekkingsgraad	108,7%	107,9%
Reële dekkingsgraad	83,3%	87,9%
Beleidsdekkingsgraad	108,1%	107,4%

Het fonds houdt geen Vereist Eigen Vermogen (VEV). Vrijwel alle risico's die bij het bepalen van de omvang van het VEV op basis van het standaardmodel aan de orde zijn, zijn niet aan de orde bij herverzekerde fondsen die risico's volledig hebben overgedragen aan een herverzekeraar door middel van een garantiecontract.

10. Technische voorzieningen

Voorziening Pensioenverplichtingen

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

(in duizenden euro's)		2017	2016
Stand per 1 januari		488.945	450.106
Koopsommen en overige	A	169	564
Rentetoevoeging	B	-/-1.051	-/-268
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	C	-/-9.332	-/-8.642
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	D	-/-46	-/-43
Saldo waardeoverdrachten	E	-/-1	-
Technisch resultaat	F	-/-2.391	1.630
Aanpassing rente termijn structuur	G	-/-6.227	44.616
Aanpassing actuariële grondslagen	H	-	1.113
Overig		4.958	-/-131
		-/-13.921	38.839
Saldo per 31 december		475.024	488.945

A. Koopsommen en overige

De post bestaat uit affinanciering- en herschikkings-koopsommen.

B. Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de indexering.

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 0,22% (2016: -/- 0,06%), op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

C. Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het

bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode. Er heeft in 2017 geen indexatie plaatsgevonden op de uitkeringen.

D. Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode, bestaande uit garantiekosten en kosten voor administratie en beheer.

E. Saldo waardeoverdrachten

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

F. Technisch resultaat

(in duizenden euro's)	2017	2016
Resultaat op sterfte	-/-1.135	118
Resultaat op premievrijstelling	13	-/-187
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	3.514	-/-3.803
Resultaat op uitlooprisico	-	2.243
Mutatie voorziening	2.391	-/-1.630

Het resultaat op het arbeidsongeschiktheid in 2017 vs. 2016 is voornamelijk toe te schrijven aan de afname van het aantal arbeidsongeschikten.

G. Aanpassing rente termijn structuur

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Dit is de Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2017 inclusief UFR. De marktrente curve is in 2017 iets lager komen te liggen. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

H. Aanpassing actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In overleg met de verzekeraar en gehoord de actuaris is besloten vanaf boekjaar 2011 een voorziening te vormen ter dekking van de toekomstige excassokosten. Hier tegenover staat een vordering op de herverzekeraar ter grootte van het zelfde bedrag uit hoofde van de overeenkomst waardoor dit geen resultaatseffect heeft.

Deze excassovoorziening is bepaald als de contante waarde op marktrente van de verschuldigde toekomstige excassokosten bij het onvoorzien wegvallen van de vennootschap als sponsor van het fonds. Voor de berekening op basis van het FTK wordt gebruik gemaakt van de overlevingstafel Generatietafel van het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV) AG 2016, met toepassing van correctietabel CRC 7.

De voorziening pensioenverplichtingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2017		2016	
	Deelnemers	(in duizenden euro's)	Deelnemers	(in duizenden euro's)
Actieve deelnemers	-	-	-	-
Beroepsongeschikte deelnemers	21	20.461	20	19.192
"Slapers"	582	296.093	595	316.859
Gepensioneerden	151	158.470	140	152.894
	754	475.024	755	488.945

Het fonds maakt gebruik van de overlevingstafel Collectief 2003 volgens afspraken met Aegon. Voor de berekening op basis van het FTK wordt gebruik gemaakt van de overlevingstafel Generatietafel van het Actuariel Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV) AG 2017, met toepassing van correctietabel CRC 7. Per 1 januari 2017 vind geen opbouw meer plaats in het fonds en zijn alle actieve deelnemer per die datum automatisch slaper geworden.

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Toeslagverlening

In 2017 heeft er geen indexatie plaatsgevonden.

Overige technische voorzieningen

Dit betreft een voorziening toekomstige uitvoeringskosten

(in duizenden euro's)	2017	2016
Saldo per 1 januari	518	418
Mutatie voorziening	-	100
Saldo per 31 december	518	518

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds zijn pensioenverplichtingen op marktwaarde te waarderen. Het treffen van een voorziening voor toekomstige (kasstromen die voortvloeien uit) kosten voor administratie, communicatie en het doen van uitkeringen is daar onderdeel van. In principe is de looptijd van de voorziening 2 jaar en dekt de uitvoeringskosten voor deze 2 jaar inclusief kosten voor liquidatie.

11. Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva

(in duizenden euro's)	2017	2016
Nog te betalen koopsommen herverzekeraar	-	53
Nog te betalen accountantskosten	30	21
Nog te betalen advieskosten	3	4
Nog te betalen uitkering beroepsongeschiktheid	301	295
Nog te betalen overige kosten	1	28
	335	401
Rekening courant werkgever	274	688
	609	1.089

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De rekening courant betreft de uitkeringen inzake beroepsongeschiktheid gesaldeerd met de vergoedingen vanuit het UWV welke door de werkgever worden betaald en achteraf in rekening worden gebracht bij het fonds.

Over het rekening-courantsaldo wordt geen rente berekend.

12. Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van algemeen geldende als ook specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en de deelnemers moet proberen te verhogen of te besluiten dat er geen ruimte is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten.

Naast het solvabiliteitsrisico loopt het fonds nog diverse andere risico's zoals risico's samenhangende met de beleggingen, en het verplichtingenrisico, ook wel het actuariële risico genoemd. Zowel het actuariële risico als de beleggingsrisico's van het fonds zijn op basis van de herverzekeringsovereenkomst ondergebracht bij Aegon, behalve voor de beleggingen voor risico van het fonds. Ten slotte loopt het fonds net als elke andere organisatie niet financiële risico's in de zin van operationele risico's.

Operationeel risico is het risico vanwege de onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden als interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit van geautomatiseerde systemen enzovoorts. Deze kwaliteitseisen zijn vastgelegd in de Service Level Agreement met de herverzekeraar en worden periodiek getoetst door het bestuur van het fonds.

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop een fonds vorderingen heeft. De belangrijkste tegenpartij van het fonds is Aegon met wie het fonds een overeenkomst tot herverzekering van de pensioenverplichtingen, premievrijstellingsrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico's heeft gesloten. Gezien de AA- rating van Aegon hoeven geen extra risico's te worden afgedekt.

13. Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, tussen het fonds en de vennootschap, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er is echter geen sprake van materiële transacties.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar noot 21. Er zijn noch leningen verstrekt aan noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders die in dienst zijn van Transavia Airlines nemen deel aan de pensioenregeling tegen marktconforme grondslagen.

14. Resultaat beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingsopbrengsten kunnen als volgt worden verdeeld:

(in duizenden euro's)	2017	2016
Directe beleggingsopbrengsten	39	126
Indirecte beleggingsopbrengsten	2.376	2.058
	2.415	2.184

Beleggingsopbrengsten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden de resultaten uit beleggingen (zowel vastrentend als overige beleggingen) en uit verzekeringstechnische zaken, dit betreft de dividenden en interestbaten weergegeven. Onder de indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten.

15. Overige baten

(in duizenden euro's)	2017	2016
Ontvangen bedragen inzake beroepsongeschiktheid	2.071	1.531
Uitgekeerde bedragen inzake beroepsongeschiktheid	-/-1.335	-/-1.296
Saldo inzake beroepsongeschiktheid	736	235
Bijdrage werkgever in de bestuurs- en uitvoeringskosten	100	200
	836	435

Delta ontvangen versus uitgekeerde bedragen inzake beroepsongeschiktheid komt doordat een bruto beroepsongeschiktheidspensioen is verzekerd terwijl de uitkering genet wordt voor de gecedeerde WIA uitkering indien van toepassing. Het saldo inzake beroepsongeschiktheid is hoger in 2017 dan in 2016 omdat er door de hervezekeraar nog nabetalings hebben plaatsgevonden.

In 2017 heeft de vennootschap een bedrag van €100.000 bijgedragen ter gedeeltelijke dekking van de reguliere uitvoeringskosten.

16. Premie herverzekering

(in duizenden euro's)	2017	2016
Premie	-/-30	-/-22
Koopsommen	197	596
	167	574

Het bedrag aan koopsommen ad € 197.000 betreft voornamelijk contractueel afgesproken verrekening van flexibiliseringsfactoren fonds versus factoren Aegon met betrekking tot ingegane pensioenen van deelnemers die in 2016 en 2017 met pensioen zijn gegaan. De fondsfactoren, zoals vermeld in het reglement, zijn (actuarieel) hoger dan de standaard Aegon factoren en het verschil wordt conform overeenkomst afgerekend. Vanaf 1/1/2017 is het reglement gewijzigd en worden naar de toekomst toe de Aegon factoren gehanteerd, waardoor het geen verrekening meer kan plaatsvinden met het fonds, zoals je dat bij een slapend fonds zou morgen verwachten.

17. Saldo waarde overdrachten

(in euro's)	2017	2016
Inkomende waarde overdrachten	-	-/-4
Uitgaande waarde overdrachten	-	59
	-	55

18. Pensioenuitkeringen

(in euro's)	2017	2016
Ouderdomspensioen	6.297	5.895
Prepensioen	821	814
Nabestaandenpensioen	677	665
Wezenpensioen	39	50
Arbeidsongeschiktheidspensioen	1.435	1.218
Pensioenuitkeringen	9.332	8.642

19. Pensioenuitvoeringskosten

(in duizenden euro's)	2017	2016
Accountantskosten	34	21
Kosten toezichthouders	27	29
Adviseurskosten AON/Hewitt	52	55
Adviseurskosten derden	56	126
Diversen	5	32
Subtotaal bestuurskosten	174	263
Administratie- en beheerskosten	11	-/-4
	185	259

De kosten voor administratieve en secretariële ondersteuning zijn voor rekening van de werkgever conform de afspraak van de uitvoeringsovereenkomst.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

De accountantskosten hebben betrekking op de door KPMG Accountants N.V. uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van de controle op de jaarrekening en de DNB staten. Er zijn geen andere werkzaamheden door KPMG Accountants N.V. verricht.

20. Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever.

21. Beloning bestuursleden

In het kader van de wet nieuw bestuursmodel en conform het opgestelde beloningsbeleid ontvangen de externe bestuursleden in het fonds een onkostenvergoeding afhankelijk van rol en activiteiten binnen het bestuur.

(in duizenden euro's)	2017	2016
Beloning bestuursleden	15	13
	15	13

22. Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

23. Gebeurtenissen na balansdatum

Op 13 maart 2018 heeft het bestuur het besluit genomen om het fonds te liquideren, zie ook toekomstparagraaf. Effect was liquidatie is tot op heden nog niet duidelijk, maar intentie is om de aanspraken over te dragen aan Aegon, waardoor voorziening pensioenverplichtingen van de balans gaat. Tevens zal besluit genomen worden ten aanzien van aanwending van het vrije vermogen met inachtneming van de evenwichtige belangenbehartiging

Schiphol, 25 juni 2018

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers
De vereffenaars

Dhr. R. Bosma

Dhr. P. Mareé

Dhr. W. Ekhart

Dhr. J.W. Bouquet

Dhr. A.W. Gerritsma

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. In de jaarrekening is het saldo van baten en lasten onttrokken aan kapitaal en reserves.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de vereffenaars van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers in Liquidatie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers in Liquidatie per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers in Liquidatie ('de Stichting') te Haarlemmermeer gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 de staat van baten en lasten over 2017; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

MATERIALITEIT

- Materialiteit van EUR 5,3 miljoen
- 1% van het pensioenvermogen

KERNPUNTEN

- De waardering van technische voorzieningen

GOEDKEUREND OORDEEL

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 5,3 miljoen (2016: EUR 4,9 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2017 (1%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met de vereffenaars afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 263.000 rapporteren aan de vereffenaars alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen en de pensioenadministratie uitbesteed aan Aegon. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Aegon.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Aegon Investment Management B.V. en Aegon Levensverzekeringen N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402) type II rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2017 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door de vereffenaars van de kwaliteit van de uitbesteding aan Aegon Investment Management B.V. en Aegon Levensverzekeringen N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemer gegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen en uitkeringen verkregen.

Het kernpunt van onze controle

In het kernpunt van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. Het kernpunt van onze controle hebben wij met de vereffenaars gecommuniceerd, maar vormt geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot dit kernpunt bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van dit kernpunt moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijk oordeel hierover.

De waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de marktrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van de vereffenaars, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en de vereffenaars zich laten adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

De vereffenaars hebben in de toelichting in noot i de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door de vereffenaars gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door de vereffenaars geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- de kerncijfers;
- het verslag van vereffenaars;
- de overige gegevens;
- samenvatting visitatiecommissie (VC) voor het jaarverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De vereffenaars zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie zoals vereist door Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de vereffenaars voor de jaarrekening

De vereffenaars zijn verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader zijn de vereffenaars verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de vereffenaars noodzakelijk achten om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moeten de vereffenaars afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moeten de vereffenaars de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de vereffenaars het voornemen hebben om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De vereffenaars moeten gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de vereffenaars en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de vereffenaars gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de vereffenaars onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de vereffenaars hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 25 juni 2018

KPMG Accountants N.V.

F.J.J. Glorie RA